

A Monte San Gábrieléi harcok utolsó hete.

Dunst Andor 4. h. gy. e. t. főhadnagy.

1917. Október 21. Mióta ezredünk a wolhyniai fronti üdülés után ismét ide az olasz frontra került, ma volt az első pihenő napunk itt Haidenschaftban. Erre a pihenőre igazán rászolgáltunk. Nehéz, küzdelmes napjaink voltak odafenn a Gabrielen.

Mte San Michèle és Mte San Gabriele két fontos pillére ezredünk történetének, telve borzalmakkal, óriási veszteségekkel, de telve egyúttal dicsőséggel, páratlan fényes haditettekkel. Hogy mit jelentenek ezek a hegyek nekünk, négyeseknek, azt csak az tudja, aki itt volt, *végig* élte ezeket a harcokat.

Mikor odafenn Wolhyniában megkaptuk a parancsot, hogy az olasz harctérre visszainduljunk, már hetekkel előbb értesültünk, hogy nehéz, szörnyű harcok színhelye a Gabriele. A San Michèle után tehát biztosnak látszott, hogy ha egyszer vissza kell mennünk az olasz frontra, csak oda mehetünk.

Mióta itt vagyunk s a Gabriele minden poklán keresztül is tartjuk a reánk bízott vonalat, állandóan suttogják, hogy készül valami itt a mi részünkről. Rengeteg ágyú, hadi anyag és csapat csapat után vonul fel és mozog a hátunk mögött. Soha nem látott mozgolódást, készülődést lehetett látni mindenütt. Egyre bizonyosabb lesz, hogy offenzíva készül az olaszok ellen.

Türelmetlenül várjuk már ezt az offenzívát. Már előre ábrándozunk arról, hogy milyen jó lesz, ha a hátunk mögött fogjuk tudni az Isonzó vonalat s mi lent az olasz mély földön fogjuk lenyomni az olaszokat, valahova messze délre. Hogy ez a vágyunk teljesülhessen, borzasztó nehéz küzdelmeken kell keresztül esnünk, ezzel mindnyájan tisztában vagyunk. De nagy a reményünk, hogy sikerülni fog. Az itt folyó előkészületek arányai sejtetni engedik, hogy offenzívánk nagyméretű lesz, amilyenhez fogható még itt nem volt.

A nagy megváltó offenzívára való előkészülés jegyében telt el a pihenő napunk Haidenschaftban.

Október 22. Ma megkaptuk a parancsot, hogy visszamegyünk ismét a Gábrielére. Fel kell váltanunk a 17-eseket. Ma már tudjuk hivatalosan is, hogy az offenzíva tényleg megindul holnap hajnalban.

II. zászlóaljunk megismétli október 2-iki támadását a 468 ellen, ugyanakkor az I. zászlóalj a jobbszárnyon egy megtévesztő rohamcsapat-támadással igyekszik az olaszok figyelmét lekötöni.

Korán délután indultunk el s minden különösebb esemény nélkül értünk el a St. Daniele oldalán lévő Pri Peci táborba, ahol ismét elfoglaltuk, még jóformán ki sem hült táborhelyünket.

Október 28. Ma aránylag csendes az ellenség, talán megneszelt valamit vagy ő is készül? Feltűnt nekünk, hogy milyen keveset ágyúznak odaátról.

Délután $1/25$ -kor, hosszú idő után először gyönyörű napsütéses délután, Pollák főhadnaggyal, aki a betegen lemaradt Seregély alezredes helyett átvette a zászlóaljunk parancsnokságát, elindultunk előre tájékozódás céljából a Gábrielére. A zászlóalj csak a sötétség beálltakor fog utánunk indulni.

A hosszú esőzések után felüdített a mai szép verőfényes nap. Kényelmesen haladunk fel a Pri Peci völgyben. Mikor a völgy kijáratához érkezünk a Mte Santo alá, az ellenséges tüzérség éppen dühösen ágyúzza felvonulási utunkat. Hárman voltunk tiszték és három tisztiszolga. Megbeszélésünk szerint egyenként mentünk át a veszélyes zónán. Elöl Pollák főhadnagy, kb. 3 perc múlva én s úgy a többiek. A gránátok szünet nélkül csapkodtak, millió és millió repeszdarab, illetve kötőrmelék repült ide-oda. Helyenként az árok alig volt árok, nagy köveken, sziklákon kellett felkapaszkodnunk. Minél feljebb értünk, annál meredekebb, nehezebb lett az út. Gránátlyuk gránátlyukban, mindenfelé elszórt felszerelési tárgyak, rongyok, hullák tarkították a kietlen sivár hegyoldalt. Helyenként a heves gránátűz miatt futva kellett felfelé haladni, úgy hogy lélekzet kifogyva, kifáradva érkeztünk meg végre az első kavernába.

Ez a kaverna volt a balszárny század kavernája, néhány lépéssel odébb Pollák főhadnagy, a zljparancsnok kavernája.

A 17-es századparnok már szívszorongva várt minket. A kaverna egy gyengén pislákoló kanóccal volt megvilágítva, úgy hogy a gyenge fény mellett alig tudtunk eleinte tájékozódni. Rettentő nehéz bűz volt itt is a kavernában és az egész árokban mindenütt. A 17-esek elmesélték, hogy a kaverna másik kijáratát egy nehéz gránát bedöntötte s a sziklahalmaz alatt már napok óta két halott fekszik, azonkívül a kaverna fölött is néhány halott van, ki tudja mióta? Az eltakarításra gondolni sem lehet, mert itt kimenni a kaverna tetejére s ott dolgozni egyet jelent a halállal. Állandóan tűz alatt van a Gábrielének ez a része. Nappal csak úgy mint éjjel. Mihelyt sötétedik, az ellenség fényszórókkal nappali világossággal árasztja el az állásokat hajnalig. Itt tehát mozogni csak az esti vagy hajnali szürkületben lehet, mielőtt a fényszórókat üzembe helyezik, vagy miután eloltották hajnalban. Ez a periódus néhány percig tart, minden mozgást, felváltást, közlekedést, stb. ezalatt kell lebonyolítani.

Az én századom három táboriörsöt tartozik felállítani a II. és I. zlj. állása között. Rendes, összefüggő rajvonalról itt szó sincs. Kavernák láncolata képezi az állásvonalat. A kavernák helyel-közzel olyan sűrűn vannak egymás közelében, hogy úgyszólván hajításnyira vannak egymástól a saját és az olasz kavernák. A tábori örsök kis mélyedésekben, sziklák mögé húzódva helyezkednek el.

Végre hosszú izgatott várakozás után, megérkeztek a századok. Csak gyorsan, gyorsan! Elindulnak azonnal a felváltó táboriörsök. A 17-esek tartalékszakai pedig rohannak lefelé ész nélkül.

Alig indultak azonban el a felváltások, a fényszórók kigyulladnak. Idegesen várjuk a jelentést a felváltások megtörténtéről.

Már éjfél felé jár az idő, mikor Lustyik zászlós jelenti, hogy szakaszával felváltotta a 17-eseket s sikerült a táboriőrsöt minden baj nélkül elhelyeznie.

Néhány perc múlva a másik szakasz jelenti, hogy csak a délnyugati lejtő élvonaláig tudott előre jutni, ahol olyan fényességben fekszik, hogy nem tud előbbre jutni. Azonnal küldöncöt küldök oda, hogy siessenek a kijelölt helyre, mert nemsokára megindul a II. zlj. vállalkozása s akkor még kevésbé fognak előre juthatni.

Kis idő múlva újabb küldönc jön, hogy az ellenség észrevette őket s a szakaszt széjjelverték gránátokkal. Csak egy töredéknek sikerült a kijelölt helyre jutni. Gyorsan Kormos zászlóst küldöm oda szakaszával, a táboriőrs felváltását a II. zlj. vállalkozásának megkezdése előtt okvetlenül végre kell hajtani, hogy meg legyen az összeköttetés balra a támadó II. zlj-jal.

Hosszú, kínos percek telnek el, az olasz egyre idegesebben dobol az állásokon. Valamit sejtenek, úgylátszik. Fent a gerincen rendben vannak. De balról még mindig nincs tiszta helyzetkép.

Egyszerre megindul tüzérségünk pergőtüze a II. zlj. előtti terepre. Az olasz tüzérség sem marad adós, látszik, hogy a mi vállalkozásunk nem lepte meg őket, rettentő gránátzappal felel.

Óriási zaj van, olyan fülsiketítő, hogy a szomszédomat is csak akkor értem, ha teljes erővel ordít. A légnyomás néhányszor úgy odalapít az árok oldalához, hogy alig kapok levegőt.

Többször át kell rohannom a zlj-parság kavernájába a telefonhoz. Körülöttem zúg, csattog minden, a repeszdarabok füttyülnek, észvesztő hangverseny.

Valahogy eltelik az éjjel, világosodni kezd. A szörnyű gránátzúg azonban mit sem veszít erejéből. A sebesültek egyre mennek, futva vagy vánszorogva, négykézláb, ki hogy bírja.

Éppen a telefonhoz igyekszem, amint az árokban rohanok, majdnem beleütközöm Buzgó tizedesbe, aki a gerincen lévő szakaszomnál van. A feje véres, sisak nélkül támolyog lefelé.

Amint megállítom, hogy megnézzem sebesülését, fentről valaki lekiáltja: „Buzgó, édesapád megsebesült!”

Buzgó tizedes gondolkodás nélkül megfordul és felrohan a dombéltre, majd onnan le a másik oldalon a táboriőrshöz. Apjának egyik lábát gránátzilánk találta el. Pillanatok alatt hátrára veszi édesapját, felcipeli a dombon át a segélyhelyre s mindezt fényes nappal hajtásnyira az olasz állás előtt, miközben fejéből állandóan csepeg a vér. Soha életemben ilyen nagyszerű jelenetet nem láttam. Szerencsésen beérkeztek.

A tartalékszázadtól kapok egy szakasz erősítést, a bal táboriőrösről még mindig nem tudtuk megállapítani, hogy hol van. Kormos zászlós sem jelentkezik, a nagy tumultusban pattanásig feszített idegizzal küldönc, küldönc után, a sebesültek jönnek, egyre többen és többen.

Délfelé mintha csökkenne a pergőtűz. Vagy csak úgy rémlik? Ekkor jön a hír telefonon, hogy az áttörés sikerült Tolmeinnél 8 km. szélességben s az offenzíva az egész vonalon megindul.

Hála Istennek. A legénység is hangos üdvivalgással fogadja a hírt.

Estére újból a felváltás gondja jön. Feljön a 9-ik század, neki kellene táboriőrseimet felváltani, azonban időközben a II. zlj. helyére rendelik az ottani veszteségek pótlására, így újból a 17-esek jönnek fel. Azonban ők is késnek, a fényszórók világítanak már s alig mennek ki, a küldönc futva jön vissza, hogy szétverték az olasz gránátok őket. Többszöri erősítés és sikertelen kísérlet után végre sikerül a táboriőröket rendbehoznom.

Kissé nyugodtabbak leszünk tehát, 21 sebesültet vesztettem a nap folyamán.

Az olaszok úglátszik nem törődnek a tolmeini áttörésünkkel, mert változatlan hévvel döngetnek ágyúikkal.

Okt. 25. Ma hajnalban újabb híreket kapunk az offenziváról. Csapatink szépen haladnak előre, már 300 ágyú és több mint 30.000 fogoly esett zászmányul.

Ezalatt azonban nálunk a harc változatlan heveséggel folyik, az olaszok csak úgy ágyúznak ide szakadatlanul, mintha mi sem történt volna Tolmeinnél, Ma már lent a Wippach-völgyben az eddigi csöndet heves harc váltotta fel. Füst és lángtenger az egész völgy, mindkét oldalról igen heves ágyútűz folyik, akárcsak nálunk. Odaát a Wippach-völgyön túl a Faiti Hrib szintén füstöl, tehát az egész vonalon fellángolt a harc.

A nap folyamán az ellenséges tüzéség egyre növekvő dühvel ágyúz reánk. Közben jelentik a legények, hogy a tavernában különös zajt hallanak alulról a föld mélyéből. Nyilván az olaszok dolgoznak aknát alá.

A II. zlj. tegnapi vállalkozásáról ma híreket kapunk. A zlj. cca 400 lépés tért nyert és cca 300 foglyot ejtett. A mi zászlóaljunk jobbszárnyán is elfogtak néhány foglyot. Veszteségünk azonban nagy, a tegnapi támadásnál elesett Gyurgyovics hadnagy. Szegény Gyurgyovics éppen akkor vonult be szabadságáról, mikor mi Haidenschaftból ide felkészültünk. Míg otthon volt, eljegyezte magát s most alig 2 nap múlva halott.

Türelmetlenül várjuk már, hogy mi is elindulhassunk. Kész pokol ez itt. Az eső is újból megindul, nyakunkba állandóan csepeg a víz a kaverna tetejéről. A sebesültek ma is egész nap mennek lefelé, egyre fogyunk.

Okt. 26. A II. zlj. jobbszárnya és balszélső táboriőrösm között, ahogy telefonon jelentik, nincs meg az összeköttetés. Senki sem tudja biztosan az ottani helyzetet. Hajnalban parancs jön az ezredparnokságtól, hogy meg kell állapítani s a két század jegyzőkönyvileg jelentse a helyzetet. A feladat fontosságára való tekintettel elhatároztam, hogy megkísérlem magam az összeköttetés megkeresését. Többen önként jelentkeznek, hogy elkísérnek erre a vállalkozásra, én azonban csak Bende zászlóst és Horváth Gyula tizedest választottam ki. Még teljesen sötét volt, mikor kimásztunk az árokból, hogy balra a Gabriele lejtőjén lecsússzunk a II. zlj. felé. Amint a lejtő élet elér-

jük, teljes nappali világosságba kerülünk. Tisztán látom az ellenséges tábori-
őrsöket. Elhatároztam, hogy megvárom, míg a fényszórókat kioltják, néhány
perc múlva be kell következnie, mert hátunk mögött már a hajnal vörösré
festette az ég alját.

Egy örökkévalóságnak tűnt az a néhány perc, amíg így feküdtünk.
Shrapnell és gránát elegyesen csapkodott körülöttünk. Közben megfigyeltem
a fényszórókat, 8—10 világított előttünk az Isonzó-völgyben, ha időnként
egy elaludt, messzebb egy másik gyúlt ki helyette.

Végre kínos várakozás után egymásután elaludtak a fényszórók s né-
hány percre vak sötétség maradt a terepen. Ekkor felugrottam, társaim kö-
vettek s tőlünk telhető gyorsasággal lefelé futottunk a lejtőn, amerre a II.
zlj. jobbszárnyát sejtettük.

A futás azonban rendkívül nehéz volt, mert a lejtő teljesen fel volt
szántva a gránátoktól, úgyszólván gránátlyuk gránátlyukban. Néhányszor
facsonkokon, hullákon botlunk meg.

Közben derengeni kezd s ahogy szemünk hozzászokott a félhomályhoz,
egy nagy sziklát látok s alatta egy nagy üreg bejárata ásít felénk. Ez egy
kaverna. Számításom szerint ennek kell lenni a II. zlj. jobbszárny század-
parnok álláspontjának.

Szerencsém volt, tényleg a keresett kaverna volt. Itt néhány szóval
tájékoztatom a századparnokot az én helyzetemről és táboriőrseim helyéről.
ő is megmutatja az ő jobbszárnyát és így megállapíthatjuk, hogy a két szá-
zad között az összefüggés teljes. Ezt gyorsan jegyzőkönyvbe foglaljuk, alá-
írjuk s a jegyzőkönyvet zsebrevágom. Most azonban amilyen gyorsan csak
lehet, vissza kell jutnunk ismét a csúcsra, mielőtt még világos lesz, mert
azután már nem lehet.

Nem sokat gondolkoztunk, hanem kiugrottunk a kavernából s vissza
kezdünk futni. Mivel azonban már majdnem egészen világos lett, az olaszok
észrevettek s gépfegyvertűz alá vettek bennünket.

Egy darabig ugrásszerűen, nekifutásokkal sikerül feljebb jutnunk. Köz-
ben végighasalunk egy-egy jótevő gránátlyuk fenekén, hogy lélegzethez
jussunk. A hallatlan erőlködéstől és futástól alig kapunk levegőt.

Végre sikerül az élvonal mögé jutnunk, mostmár a velünk szemben lévő,
tehát legközelebb lévő ellenséges osztagok nem látnak minket.

Ekkor futásközben, a kavicsá szétmorzsoltsz szikladarabokon megcsú-
szom s egy mély gránátlyukba gurulok be. Ki akarok mászni, de már annyira
el voltam fáradva, hogy folyton visszacsúsztam. Horváth tzd pedig, akinek
a kezében egy hosszú bot volt, látván hiába való erőlködésemet, lekúszik
felém s lenyújtja a bot végét. Ebbe belekapaszkodva, nagynehezen sikerül
kijutnom a lyukból s utolsó erőmmel néhány ugrással és nekiszaladással mi
is Bende zls. mellé kerülünk egy szikla mögé.

A gránátok és srappellek csattognak körülöttünk, fentről a századtól
állandóan ordítognak, hogy menjünk már feljebb, sürgetnek, nógatnak ben-

nünket. Körülbelül 20 métert kellene még másznunk felfelé s akkor bent volnánk a kaverna előtti futóárokban, de képtelenek vagyunk megmozdulni. Úgy érzem, mintha a szívem a torkomban kalapálna, a fejem majd szétpattan, rettenetes letargikus fáradtság vesz erőt rajtam. A napok óta átvirrasztott éjszakák, éhesen, szomjasan, rettentő idegkimerültséggel, most megbosszulja magát.

Mikor a századnál odafent látják, hogy nem mozdulunk, egy kötelet eresztenek le hozzánk s a kötél segítségével, melyet fentről húztak, valahogy sikerült szerencsésen feljutnunk. Átadtam egy küldöncnek a jegyzőkönyvet, hogy azonnal fusson vele az ezredparsághoz, aztán végigvágтам magam a piccsen s először, mióta itt fent vagyunk, mélyen elaludtam.

Mikor felébredtem, egész sereg új hírrel fogadtak, előhaladásunk Tolmeintől délre, már messze bent a mély földön folytatódik. Szörnyű hatása volt az áttörésnek. Már tőlünk jobbra is megmozdult raj vonalunk, parancs jön, hogy mi is készüljünk fel az előnyomulásra.

Lent a Wippach-völgyben és túl a Faiti Hriben szemlátomást haladnak előre mieink. Füstben úszik az egész láthatár. A mi rajvonalaink előnyomulását a kézigránatok robbanása mind előbbre és előbbre jelzi.

És megmozdul az ellenséges vonal. Ész nélkül futnak hátra. Látszik a nagy kapkodás, fejtelenség.

Lent a Görz-i temetőnél az egész állás víz alatt van, a menekülő ellenség vízzel árasztotta el.

Mindenütt futnak, a mi tüzéségünk pedig soha nem hallott, borzasztó tüzzel árasztja el az egész ellenséges vonalat.

Már mindenütt megindult az offenzívánk és minket még egyre ágyúznak az olaszok, sőt, ha lehet, most még szörnyűbb a pergőtűz mint valaha. Itt-ott naftás gránátok robbannak, az égő nafta folyik szét.

Újabb parancs jön, maradjunk helyünkön, fel fognak minket váltani a sötétség beálltakor, addig tartsunk ki.

Az olasz tüzéség ágyúzása egyre bizonytalanabb, idegesebb lesz. Kapkodnak odaát. „Aha, már szorulnak ők is, — állapítjuk meg kárörvendve.

A kis ágyúk, vagy ahogy a legénység hívja: „a suttyogók” már elhallgatnak, csak a Sabotinoról dolgoznak még a nagy ágyúk. De ez nem veszélyes már. össze-vissza, terv nélkül lövöldöznek. Senkit sem izgatnak már. Ez már végvonaglás, mindenki érzi.

Hiába már minden, ezt a csatát elvesztette az ellenség. Közben besötétedik, de mar fényszóró nem működik s annyi idő óta először sötét marad a Gabriele.

Felváltásunk simán, minden emóció nélkül megtörtént. A zászlóalj megmaradt kevés tisztje és legénysége felsorakozik s kényelmesen lesétálunk a Gábieléről. Bonetti felé.

Még robban itt-ott egy-egy gránát, de oda sem hederítünk.

Isten veled, Gabriele! Te is megszűntél a mai nappal az a félelmetes hegy lenni, csak olyan békés, csöndes hegy leszel ezentúl, mint a többi tisztességes hegy.

De emléünkben meg fog maradni míg élünk, mint az a hely, ahol életünk legnehezebb óráit töltöttük s ahol annyi jó derék bajtársunk lehelte ki lelkét.

A Monte San Gabriele déli lejtőjén.

A Gabriele-i harcok befejezése felé, 1917. évi szeptember hó 24-én, a nagyváradai 4. honvédgyalozezred egy sikeres vállalkozást hajtott végre, melynek lendületes lefolyása közben Faludy László főhadnagy, hősie és magyar honvédhez illő magatartásával, az alábbi szép leírást érdemelte ki zászlóaljparancsnokától:

NYILATKOZAT ÉS VÉLEMÉNY

Faludy László U. honvédgyalozezredbeli főhadnagy úrnak az alatt vázolt eseményekben való magatartásáról.

1917. évi október hó 24-én az olasz harctéren a Monte San Gabriele déli lejtőjén zászlóaljamb a volt 4. honvédgyalozezred II. zászlóalja és a volt 17. honvédgyalozezred I. zászlóalja parancsnokságomb alatt egy vállalkozást hajtott végre a szemben levő kb. 700 lépés kiterjedésű olasz állások ellen. A vállalkozás célja volt egyrészt az állásokat elfoglalni és megtartani, másrészt ugyanekkor megindított tolmeini áttörési támadásról az olaszok figyelmét elvonni.

A vállalkozást a 20. honv. h. o. teljes tüzérsége támogatta, illetve vezette be. A délről csatlakozó szomszéd h. o. sem gyalogságával nem vett részt a támadásban, sem a tüzérségével nem támogatta azt.

Ezen utóbbi körülményt azért tartom fontosnak kiemelni, mert Faludy főhadnagy ezen oknál fogva került a szárnnyon igen nehéz és súlyos helyzetbe.

A vállalkozás egy tízperces megsemmisítő tüzérségi tűz után három csoportban indult meg. A harmadik (déli) csoportnak Faludy főhadnagy volt a parancsnoka. A csoport egy hadiállományú századból, 2 nehéz gp., 1 könnyű gp., 1 lángszóró és 3 rohamjárőrből állott.

Ezen csoport támadásának színhelye a Salcanoi szakadék fenekéről indult ki és annak nyugati szegélyére vezetett egy kb. 45 fokos sziklás lejtőn, ahol az olaszoknak az általunk Stützpunkt-Nord-nak nevezett támpontja volt. Ezen olasz támpontból a támadási terület puska-, géppuska- és kézigránátűzzel kiválóan pásztázható volt. Ezenkívül az ehhez délre csatlakozó és a völgy talpa felé benyúló Sand-zacburg-nak nevezett olasz támpont is uralta és pásztázta hátulról Faludy főhadnagy csoportjának támadó területét.

Ezen terület, mint a Monte San Gabriele minden része, részben világító rakéták, részben pedig több oldalról vetített fényszórók fényétől éjjel is állandóan nappali fényben úszott.

A támadás három szűk kavernából kellett, hogy kiinduljon, melyből ketőnek kijárata a fentemlített olasz támpontokból 100, illetve 150 lépésről közvetlen kereszttűz alatt volt tartható. Viszont azonban ezen támpontoknak a támadás alatt gyalogsági (géppuska) tűzzel való letartása részünkről lehetetlen volt, mert ezt a szakadék keleti oldalára közvetlen megfigyeléssel (a Görz-i kastélyból a Monte Santóról és Monte Sabotinóról) irányított pilanatyaira már teljes hatású tüzérségi tömegtűz lehetetlenné tette.

A támadást megelőző éjjel, a szélviharos hideg eső a már nagy menetet teljesített támadó-csapatokat már a kiindulási helyzet elfoglalása alkalmával átáztatta, csúszóssá és sikamlóssá tette a különben is nehezen járható talajt is.

Fent leírt körülmények minden szónál jobban bizonyítják a támadó súlyos helyzetét, a kockázat nagyságát és azt, hogy a siker elérésére ezen támadócsoporthoz szükséges volt az összes katonai erényekre, melyeket a Szolg. Szab. I. Részünk a harcos és parancsnok számára egyaránt követendőknak állít és egy olyan erős szívre, mely a magyar katona legendás dicsőségét már több mint ezer éve fenntartja.

És Faludy főhadnagy feladatát sikerrel oldotta meg.

Három oszlopba és több hullámba, mélységben tagozott századoknak élén a középső oszlopnál az 50—60 lépés hosszú, 45 fokos meredek lejtőn a rohamjárórt vezette és egyiramban, lövés nélkül, rövid kézigránátharc és heves kézitusája után elsőnek mászott be az olasz árkokba.

Személyes példájával már a roham alatt 40—50%-os veszteséget szenvedő századát magával ragadta és a támpontot birtokába vette.

Eközben egy futóárokba egy olasz katona közvetlen közélről egy kézigránátot hajított hozzá, melytől arcán, karján és hasán többhelyen súlyosan megsebesült.

A támadást sebesülten irányította tovább, míg vérvesztése következtében ereje el nem hagyta.

Százada a támpontba bejutva, azon túlhaladt és a második olasz vonalat is elfoglalta. Igen sok olasz fegyvert, kézigránátot, több géppuskát és kb. 80 foglyot ejtettek.

Véleményem szerint Faludy főhadnagy tevékenysége és személyes példája egy ragyogó gyöngyszeme annak a sorozatnak, melyet a múlt dicsőségéhez büszkén hozzá fűzhetünk és amelyre támaszkodva a sivár jelen sötét képét mégegyszer derültté tenni és örökké derülten tartani remélhetjük.

Ezen leírást és legjobb hitem szerint tárgyilagosnak tartott véleményemet becsületesemre és kötelességemre való hivatkozással erősítem meg.

Felemlíteni óhajtom továbbá, hogy Faludy főhadnagyot a támadást

Balla géppuskás hadnagyunk bátran előre cipeli puskáit s gyönyörködve arat, mire végre észreveszi, hogy az ellentámadásra felérkezett taljánok körülvették pár emberével együtt. Már javában integet, kiabál is feléjük egy csomó olasz a kövek mögül: — Hand auf!

A kis honvédcapat csak áll s kiút felé pislog. Az olaszok azt hiszik, hogy kész az üzlet s egyik tisztjükkel elől, elfogásukra indulnak, — ekkor előugrik géppuskásaink közül *Holló* tizedes s egy, el se rántott kézigránáttal úgy vágja fejbe az elbizakodott olasz tisztecskét, hogy az menten összeesik; a többi olasz is ijedten ugrik szét — s Balláék megmenekülnek ...

Miután 600 egynéhány fogollyal állásunkba visszatérni kénytelenek a mieink, egy nagyon előremérészkedett derék csatárunk, a szerb *Bandity Szredoja*, már nem bír kikászolódni az ellenséges állásból, ott éri a felzúduló olasz tartalékok ellentámadása. A furfangos vén honvéd halottnak téteti magát s minden életjel nélkül túri el, hogy a digók sorban megrugdadják s piszkálják szuronyukkal. Végre egy percre egyedül marad, fölemelkedik, körülnéz s a fényszórók világánál észrevesz a közelben egy zsák citromgránátot, óvatosan odáig csúszik s a második olasz-hullámot sűrű kézigránát-dobálással fogadja s futamítja meg egymaga. Aztán, lehetetlen utakon, visszakúszik századához ... Az arany vitézségi érem tán a mellén is fityeg már ezóta a hős *Bandity Szredojának*?!...

Fel kell, hogy említsem egyik *sebesültvivő tizedesünk* esetét is, ki talán a leghősiesebb volt a sok névtelen hős között, de annyira névtelen, hogy nevét mindeztideig nem sikerült megtudnunk. Kötelessége teljesítése közben szétroncsolja két lábát egy akna. Mellette 8 honvéd is megsebesül, többekévéssé súlyosan, ugyanattól az aknától. S mikor a szegény roncsot be akarják kötni társai, nem engedi őket mindaddig magához nyúlni, míg az összes sebesült honvédet, az ő utasításai szerint, pontosan be nem kötözték; csak ezután hagyja betekergetni vérző csonkjait...

Jön le a Gábieléről fogoly talián-csoport. A II. zlj.-parság előtt *Gerő* hadnagy, a segédtszét fogadja s kérdegeti ki őket. Egyszerre csak az egyik olasz túlárado boldogságai a nyakába borul, összecsókolja:

— Olyan boldog vagyok — mondja taljánul, — csak hogy felkereshetem az öcsémet, ki a háború kitörésekor Triesztben maradt!

A nagy boldogságában gázmaszkját s benne egy csomó olasz szivart *Gerőnek* ajándékozza ...